

Sodišče: Višje sodišče v Ljubljani

Oddelek: Gospodarski oddelek

ECLI: ECLI:SI:VSLJ:2020:CST.294.2020

Evidenčna številka: VSL00037544

Datum odločbe: 07.08.2020

Senat, sodnik posameznik: mag. Valerija Jelen Kosi (preds.), Maja Jurak (poroč.), Helena Miklavčič

Področje: STEČAJNO PRAVO

Institut: postopek osebnega stečaja - postopek z upnikovim predlogom za začetek stečajnega postopka - ugovor dolžnika - rok za ugovor - zamuda roka za ugovor - epidemija - začasni ukrepi v času epidemije SARS-CoV-2 (COVID-19) - ukrepi v sodnih zadevah - tek rokov - zadržanje teka roka - nujne zadeve - postopek prisilne poravnave - stečajni postopek - prepozna vloga

Zveza: ZFPPIPP člen 5, 5/2, 121, 235, 235/2, 235/3. ZS člen 83, 83/2, 83/2-8, 83a, 83a/1. ZZUSUDJZ člen 3, 3/1, 3a, 4, 15. URS člen 14, 14/2, 155. Odredba o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih (2020) točka 2, 2-8. Odredba o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih in razlogov iz 1. člena ZZUSUDJZ (2020) točka 1, 1-4

Jedro

V primeru, da je stranka v stečajnem postopku v času trajanja ukrepov zamudila rok iz razloga, neposredno povezanega z epidemijo virusne okužbe SARS-CoV-2 (COVID-19), sodišče pa odločitve še ni sprejelo, lahko to obravnava prepozno vlogo le, če stranka ob vložitvi vloge izkaže upravičen, z epidemijo povezan razlog za zamudo roka.

Izrek

I. Pritožba se zavrne in se sklep sodišča prve stopnje potrdi.

II. Upnik nosi sam svoje stroške za odgovor na pritožbo.

Obrazložitev

1. Sodišče prve stopnje je z izpodbijanim sklepom začelo postopek osebnega stečaja na dolžnikom,

imenovalo upravitelja in ugotovilo, v kakšni pravnoorganizacijski obliki opravlja naloge in pristojnosti.

2. Zoper navedeni sklep je vložil pravočasno pritožbo stečajni dolžnik. Uveljavlja vse pritožbene razloge iz prvega odstavka 338. člena ZPP. Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbi ugodi in izpodbijani sklep spremeni tako, da v celoti zavrne predlog za začetek stečajnega postopka, podrejeno pa, da pritožbi dolžnika ugodi in izpodbijani sklep v celoti razveljavi ter zadevo vrne sodišču prve stopnje v ponovno odločanje.

3. Upnik A. d.d., Ljubljana je vložil odgovor na pritožbo dolžnika. Pritožbenemu sodišču predlaga, da pritožbo zavrne in dolžniku naloži plačilo pritožbenih stroškov upnika.

4. Pritožba ni utemeljena.

5. Iz obrazložitve izpodbijanega sklepa izhaja, da je sodišče prve stopnje dolžniku dne 6. 3. 2020 vročilo predlog za začetek stečajnega postopka, ki ga je vložil upnik A. d.d. Dolžniku je bilo hkrati vročeno tudi opozorilo, da lahko v 15 dneh po prejemu upnikovega predloga za začetek stečajnega postopka ugovarja, da ni insolventen ali da upnikova terjatev ne obstaja (drugi odstavek 235. člena ZFPPIPP). Ugotovljeno je bilo tudi, da se dolžnik v zakonskem roku o predlogu ni izjavil. Sodišče prve stopnje je nadalje ugotovilo, da je dolžnik insolventen, saj sta podani domnevi trajnejše nelikvidnosti dolžnika (po 3. točki drugega odstavka 14. člena ZFPPIPP) ter dolgoročne plačilne nesposobnosti (po 1. točki tretjega odstavka 14. člena ZFPPIPP). Sodišče prve stopnje je presodilo, da je upnik procesno legitimiran za vložitev predloga ter odločilo, da se nad dolžnikom začne stečajni postopek.

6. Iz povzetih ugotovitev sodišča prve stopnje izhaja, da je dolžnik predlog za začetek stečajnega postopka prejel dne 6. 3. 2020 ter da se je rok za vložitev ugovora iztekkel v 15 dneh po prejemu, torej dne 21. 3. 2020. Po presoji pritožbenega sodišča je tako sodišče prve stopnje ugotovilo in v obrazložitvi izpodbijanega sklepa navedlo vsa pravno relevantna dejstva po tretjem v zvezi z drugim odstavkom 235. člena ZFPPIPP. Neutemeljen je zato očitok pritožnika, da je stališče sodišča o zamudi roka neobrazloženo.

7. Dolžnik je šele dne 5. 6. 2020, s priporočeno pošto, sodišču poslal ugovor zoper predlog za začetek stečajnega postopka. Kot je to razvidno iz dohodne stampiljke sodišča, je to ugovor prejelo dne 8. 6. 2020. Sodišče prve stopnje torej ob izdaji izpodbijanega sklepa (5. 6. 2020) ni bilo seznanjeno z dolžnikovim ugovorom. Svojega stališča o zamudi roka za ugovor tudi iz tega razloga ni bilo dolžno podrobneje pojasnjevati.

8. Dne 12. 3. 2020 je bila v Sloveniji razglašena epidemija. Odredba predsednika Vrhovnega sodišča RS o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih z dne 13. 3. 2020 (nadalje: Odredba z dne 13. 3. 2020) se ne nanaša na nujne zadeve¹ po 83. členu Zakona o sodiščih (nadalje: ZS), med katere sodijo tudi zadeve prisilne poravnave in stečaja (8. točka drugega odstavka v zvezi s prvim odstavkom Odredbe z dne 13. 3. 2020). Po četrtem odstavku Odredbe z dne 13. 3. 2020 je bil tako zadržan tek procesnih rokov le v tistih zadevah, ki niso bile navedene kot nujne. Kot to izhaja iz vsebine Odredbe z dne 13. 3. 2020, ta na potek procesnega roka v tej zadevi ni mogla vplivati, saj gre za nujno, stečajno zadevo.

9. Glede na navedeno v času do 30. 3. 2020 v Republiki Sloveniji še ni bil sprejet noben predpis, ki bi določal, da v zadevah stečaja in prisilne poravnave procesni roki ne tečejo. Navedeno velja tudi glede teka procesnega roka po drugem odstavku 235. člena ZFPPIPP. Dolžniku je bil predlog za začetek stečajnega postopka z opozorilom vročen dne 6. 3. 2020, zato se je rok za vložitev ugovora iztekkel po preteku 15 dnevne roka, torej dne 21. 3. 2020, kot je pravilno ugotovilo sodišče prve stopnje.

10. Zakonodajalec je Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) sprejel dne 20. 3. 2020 (v nadaljevanju: ZZUSUDJZ). Pritožnik se sklicuje na prvi odstavek 3. člena ZZUSUDJZ, in navaja, da po tej določbi roki za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določeni z zakonom, v času epidemije ne tečejo. Zakon je bil v Uradnem listu objavljen dne 28. 3. 2020 in začel veljati 29. 3. 2020, to je naslednji dan po objavi v Uradnem listu RS (15. člen ZZUSUDJZ). Zadržanje teka rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih (po prvem odstavku 3. člena v zvezi s 15. členom ZZUSUDJZ), torej velja le za čas od 29. 3. 2020 dalje, ne pa za ves čas od razglasitve epidemije (12. marca 2020) dalje. Ker se je rok za ugovor dolžnika iztekel že 21. 3. 2020, nanj tudi ZZUSUDJZ ni vplival.

11. V 4. členu ZZUSUDJZ je zakonodajalec pooblastil predsednika Vrhovnega sodišča RS, da lahko, ne glede na prvi odstavek 83.a člena ZS odloči, da se tudi določene zadeve, ki so v 83.a členu ZS določene kot nujne, za čas epidemije ne štejejo kot nujne zadeve. Predsednik Vrhovnega sodišča RS je na podlagi zakonskega pooblastila iz 4. člena ZZUSUDJZ, z Odredbo o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih in razlogov iz 1. člena ZZUSUDJZ z dne 30. 3. 2020 (nadalje: Odredba z dne 30. 3. 2020), odločil, da se kot nujne zadeve ne štejejo zadeve prisilne poravnave in stečaja (točka 1.4 Odredbe z dne 30. 3. 2020). Tako so šele z dnem 31. 3. 2020 v insolvenčnih postopkih nastopile posledice iz 83.a člena ZS, po katerem procesni roki ne tečejo. Na tek roka za vložitev ugovora torej tudi Odredba z dne 30. 3. 2020 ni vplivala.

12. Prav tako se pritožnik neutemeljeno sklicuje na obvestilo predsednika Vrhovnega sodišča RS z dne 27. 5. 2020, ki se nanaša na preklic Odredbe o posebnih ukrepih zaradi nastanka pogojev iz prvega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih in razlogov iz 1. člena ZZUSUDJZ z dne 27. 5. 2020 (nadalje: preklic z dne 27. 5. 2020). Iz obvestila z dne 27. 5. 2020 izhaja, da bo preklic z dne 27. 5. 2020 začel veljati dne 31. 5. 2020 ter da s 1. 6. 2020 začnejo teči procesni roki. Stranke so bile hkrati opozorjene, da se v tistih nenujnih zadevah, v katerih je rok prišel teči že pred epidemijo, tek roka s 1. 6. 2020 nadaljuje in ne začne teči znova od začetka. Tudi iz navedenega obvestila je mogoče razbrati, da se to nanaša zgolj na zadeve, kjer se procesni roki še niso iztekli. Po naravi stvari se namreč tek roka tam, kjer je že iztekel, ne more nadaljevati.

13. Pritožnik v pritožbi nadalje navaja, da je stališče sodišča prve stopnje o zamudi roka za vložitev ugovora materialnopravno zmotno tudi zato, ker postopek osebne stečaja ni nujni postopek po določbah ZS. Temu stališču, po presoji pritožbenega sodišča, ni mogoče pritrditi. Po določbah Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (nadalje: ZFPPIPP), postopki osebne stečaja sodijo med stečajne postopke (drugi odstavek 5. člena ZFPPIPP).² Stečajne zadeve se štejejo za nujne zadeve po 8. točki drugega odstavka 83. člena ZS. Od uveljavitve ZFPPIPP dalje so bile sprejete številne novele ZS, ki pa iz obsega nujnih zadev po drugem odstavku 83. člena ZS, postopkov osebne stečaja niso izvzele.

14. Po določbah ZFPPIPP in ZS torej ni podlage za izvzem zadev osebne stečaja iz obsega nujnih zadev. V času izdaje Odredbe z dne 13. 3. 2020 zato predsednik Vrhovnega sodišča RS v zakonskih določbah ni imel podlage za to, da odredi, da se stečajne zadeve ne štejejo kot nujne zadeve. Zakonska podlaga za drugačno opredelitev nujnih sodnih zadev izhaja šele iz 4. člena ZZUSUDJZ, ki pa je začel veljati (še) dne 29. 3. 2020.

15. Kot izhaja iz Predloga ZZUSUDJZ (nujni postopek, EPA 1075-VIII, z dne 16. 3. 2020), je bil glavni cilj predloga zakona, da se zaradi epidemije tudi na področju sodnih zadev omogoči takšne ukrepe, ki so usmerjeni v preprečitve širjenja virusne okužbe, varovanje zdravja in življenja ljudi ter v zagotavljanje

izvajanja pravic in obveznosti. S tem namenom je zakonodajalec omogočil zadržanje teka procesnih rokov.³ Predlagatelj zakona je kot razlog za predlagano ureditev navedel, da je država zaradi bolezni COVID-19 sprejela razne ukrepe (npr. zapiranje trgovin, ki ne prodajajo nujnih stvari, storitvenega sektorja, javnega prevoza), ki posameznikom onemogočeno učinkovito uveljavljanje in izvrševanje pravic.

16. Z Zakonom o spremembi in dopolnitvah Zakona o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19), ki je bil sprejet dne 28. 4. 2020 in velja od 1. 5. 2020 dalje, pa je zakonodajalec strankam v insolvenčnih zadevah razširil možnosti, da naknadno odpravijo posledice zamude za čas, za katerega ni veljalo zadržanje teka procesnih rokov. Iz predloga zakona (EPA 1121-VIII z dne 20. 4. 2020) izhaja, da nastale razmere v času širjenja epidemije bolezni COVID-19 strankam postopka otežujejo zapovedano skrbno spremljanje in pravočasno uveljavljanje pravic v postopku. Oteženo uveljavljanje pravic v postopku je zakonodajalcu narekovalo rahljanje strogih določb ZFPPIPP, po katerih v postopkih zaradi insolventnosti ni mogoče zahtevati vrnitve v prejšnje stanje niti predlagati obnove postopka in ne vložiti revizije (drugi odstavek 121. člena ZFPPIPP), prepozno podani predlogi, izjave in ugovori pa se po poteku roka ali koncu naroka ne morejo več dati ali vložiti (tretji odstavek 121. člena ZFPPIPP). V 3.a členu ZZUSUDJZ je zato določeno, da lahko sodišče obravnava tudi prepozne vloge.⁴ Vendar pa pride obravnava prepozne vloge v poštev le, če sodišče odločitve še ni sprejelo, stranka pa ob vložitvi vloge izkaže upravičen, z epidemijo povezan razlog za zamudo roka.

17. Nazadnje je treba na podlagi ugotovitev o ureditvi, ki je veljala v času epidemije, odgovoriti še na dolžnikov pritožbeni očitke, da ni razumnega razloga za razlikovanje položajev dolžnikov v postopkih osebnega stečaja, ki se jim je rok za ugovor iztekel v času veljavnosti Odredbe z dne 13. 3. 2020 in tistimi dolžniki, ki bi se jim rok iztekel v času po Odredbi z dne 30. 3. 2020. Kot izhaja iz že navedenega je predsednik Vrhovnega sodišča RS šele s sprejetjem ZZUSUDJZ dne 20. 3. 2020 dobil pooblastilo, da lahko tudi stečajne zadeve izvzame iz opredelitve nujnih zadev po določbah ZS. Zadržanje teka rokov v stečajnih zadevah z Odredbo z dne 13. 3. 2020 bi bilo zato v nasprotju z zakonom. Odredba z dne 30. 3. 2020, ki bi za nazaj določala zadržanje teka procesnih rokov, pa ne bi bila v skladu z ustavno določbo o prepovedi povratne veljave pravnih aktov, saj 155. člen Ustave RS dopušča le retroaktivno uporabo posameznih zakonskih določb. Zaradi prilagajanja prava spremenjenim družbenim razmeram je bila z ZZUSUDJZ za naprej spremenjena procesna ureditev, ki je določala zadržanje procesnih rokov. S spremembo zakona, ki izhaja iz 3.a člena ZZUSUDJZ, pa je zakonodajalec sprejel ureditev, ki ima namen, podobno kot institut vrnitve v prejšnje stanje v civilnem pravnem postopku, tudi za nazaj odvrniti ostrino avtomatično delujoče prekluzije. Ker pa takšna ureditev negativno vpliva na zahtevo po sojenju v razumnem roku in na pravico drugih strank (upnikov) do učinkovitega sodnega varstva, je zakonodajalec možnost obravnave prepozne vloge po 3.a členu omejil na primere zamude iz opravičenih razlogov, povezanih z epidemijo, ter ob upoštevanju pogoja, da sodišče odločitve še ni sprejelo. Zaradi možnosti povratnega učinkovanja zakonske določbe morajo biti namreč upoštevana načela primernosti, nujnosti in sorazmernosti takšne ureditve. Po presoji pritožbenega sodišča očitke pritožnika glede kršitve drugega odstavka 14. člena Ustave RS iz navedenih razlogov ni utemeljen, saj so to razlogi za razlikovanje omenjenih procesnih položajev.

18. V konkretnem primeru je zato treba dodati še naslednje. ZZUSUDJZ sodišču sicer omogoča, da obravnava tudi prepozne vloge. Vendar pa dolžnik v ugovoru ni navedel nobenega pojasnila, iz katerega bi izhajalo, da je rok za vložitev ugovora zamudil iz razloga, neposredno povezanega z epidemijo virusne okužbe SARS-CoV-2 (COVID-19). Dolžnik tudi v pritožbi ni navedel nobenega razloga za zamudo roka, neposredno povezanega z epidemijo, temveč navaja zgolj svoje pravno stališče o zadržanju teka rokov. Glede na navedeno, po presoji pritožbenega sodišča, dolžnikovega ugovora ni mogoče upoštevati in vsebinsko

obravnavati niti na podlagi 3.a. člena ZZUSUDJZ.

19. Uveljavljeni pritožbeni razlogi torej niso utemeljeni, izpodbijani sklep pa je uspešno preстал tudi pritožbeni preizkus po uradni dolžnosti (drugi odstavek 350. člena v zvezi s 366. členom ZPP in v zvezi s prvim odstavkom 121. člena ZFPPIPP). Pritožbeno sodišče je zato pritožbo zavrnilo in sklep sodišča prve stopnje potrdilo (2. točka 365. člena ZPP v zvezi s prvim odstavkom 121. člena ZFPPIPP).

20. Vsak upnik mora sam pokrivati svoje stroške udeležbe v postopku zaradi insolventnosti (129. člen ZFPPIPP). Upnik, ki je vložil odgovor na dolžnikovo pritožbo je zato dolžan sam kriti svoje stroške za odgovor na pritožbo.

Ta pisni odpravek se ujema z elektronskim izvornikom sklepa.

¹ Razen razpisa javnih dražb, kar pa za ta primer ni relevantno.

² ZFPPIPP je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 126/07, z dne 31. 12. 2007.

³ Tretji člen ZZUSUDJZ glede teka rokov (ukrepi v sodnih zadevah) zato določa: "(1) Roki za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določeni z zakonom, ne tečejo. (2) Roki v sodnih zadevah ne tečejo, razen v sodnih zadevah, ki se obravnavajo kot nujne. (3) Rok za vložitev ustavne pritožbe ne teče."

⁴ »3.a člen ZZUSUDJZ (obravnavava prepozne vloge): "Ne glede na tretji odstavek 121. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (Uradni list RS, št. 13/14 – uradno prečiščeno besedilo, 10/15 – popr., 27/16, 31/16 – odl. US, 38/16 – odl. US, 63/16 – ZD-C, 54/18 – odl. US in 69/19 – odl. US) sodišče obravnava in odloča o vlogi, predlogu, izjavi, ugovoru, drugem procesnem dejanju ali predloženi listini, tudi če je stranka zamudila rok ali izostala z naroka v času trajanja ukrepov iz razloga, neposredno povezanega z epidemijo virusne okužbe SARS-CoV-2 (COVID-19), in sodišče odločitve še ni sprejelo. Stranka mora ob vložitvi vloge, predloga, izjave, ugovora, opravi drugega procesnega dejanja ali predložitvi listine izkazati tudi razlog za zamudo roka ali za izostanek z naroka.«

Datum zadnje spremembe: 06.10.2021